-současný stav-

Obec Chudenice se nachází v Plzeňském kraji, asi 15 km od Klatov. Rozloha řešeného území je 2113 ha a žije zde 752 obyvatel.

Chudenicko se rozkládá v kopcovité krajině na hranicích klatovského a domažlického okresu. Leží na trase Praha–Plzeň–Šumava, která je velmi často využívaná právě kvůli rekreaci na Šumavě. I přesto je Chudenicko lidmi opomíjené místo.

Na území se nachází oblast krajiné památkové zóny, a to především zásluhou rodu Černínů, který významně ovlivnil tvář zdejší krajiny. Jedná se o komponovanou krajinu s množstvím architektonických a uměleckých prvků, které zapadají do celkové kompozice.

-širší vztahy-

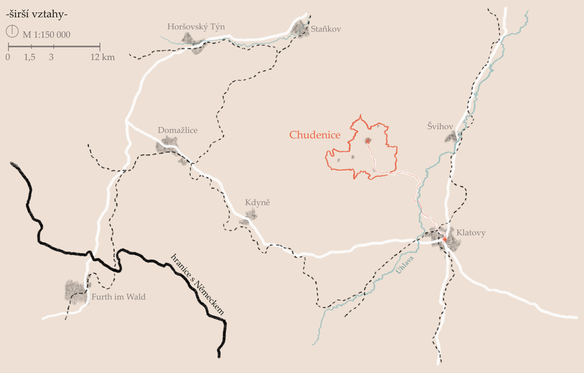

-problémy v území-

Obec Chudenice má velkou rozlohu (cca 2000 ha) a málo obyvatel. Průměrná hustota zalidnění v České republice je přibližně 136 obyvatel na 1 km² a v Chudenicích je pouze 36 obyvatel na 1 km². Je to bezpochyby zapříčiněno polohou Chudenic v rámci ČR.

Chudenice leží na jihozápadě Čech, nedaleko od bývalé hranice Sudet. A fenomény, které poznamenaly sudetskou krajinu se propisují i do jejího okolí. Postupná ztráta identity, neexistující komunita atd. Tyto aspekty ještě podporuje několik dalších faktorů, jako je chybějící škola nebo nedostatek pracovních příležitostí přímo v místě (kvůli jezdí z Chudenic do práce buď do okolních měst - Klatovy, Domažlice, Plzeň, nebo jezdí za prací do sousedního Německa, jehož hranice jsou od Chudenic cca 20 km vzdušnou čarou).

Z mého pohledu je tedy největší problém Chudenicka spíše sociálního charakteru. Nesoudržná komunita, mizející tradice, nedostatečné spojení s místem (spolu s neznalostí historie vlastního kraje).

Z ekologického hlediska sužují Chudenicko, stejně jako zbytek republiky, problémy s vodou, neprostupnost krajiny atd. To vše kvůli velkým půdním blokům a způsobu hospodaření na nich.

-koncept-

Christian Norberg-Schulz říká, že pojem bydlet v nějakém místě znamená dvě věci – identifikaci a orientaci. Opravdu patřit nějakému místu znamená obojí. Identifikace znamená: někam patřím. Orientace: něco mohu udělat.

A právě vztah k místu podle mého názoru obyvatelé Chudenicka ve většině postrádají, stejně tak vztah k sousedům, k tradicím ke krajině a tak vůbec. Jak ale takový vztah k místu získat? Dříve to bylo snadné. Většinou se člověk na venkově narodil, žil, pracoval a zemřel. Celý jeho život se odehrával na jednom místě a závisel na podmínkách, které mu dané místo poskytovalo. Člověk byl tak mnohem více spjatý s krajinou, o kterou pečoval a kterou kultivoval. A co dnes? Vlivem globalizace došlo k roztříštění jednotlivých činností. Člověk žije na jednom místě, ale do práce většinou jezdí desítky kilometrů, na dovolenou stovky a myšlenkami je prostřednictvím sociálních sítí na druhé straně zeměkoule.

K znovuobjevení vztahu k místu (k domovu) jsou důležité fyzické i sociální aspekty. Lidé potřebují komunitu, ve které se budou moci angažovat, a také fyzické prostředí, kde budou žít. A právě návrhu prostředí se v této práci věnuji.

Navrhuji drobné zásahy v krajině a systém cest a zeleně, které je propojí. Právě tyto drobné zásahy mají podpořit vznik sociálních vazeb mezi místními. Dále se zabývám návrhem několika eventů (akcí), které by se na vytvořených místech mohly konat a mají potenciál stát se tradicemi.

Výše zmíněným problémům čeli mnoho českých vesnic. Vznikají však všelijaké participační programy, které mají za cíl vytvoření soudržné komunity. Tomu se věnuje např. sociální architektka Kateřina Šedá, která realizuje projekty, podporující soudržnost lidí, a organizuje eventy (například soutěž v lelkování).

Oblast Chudenicka je díky své kulturně historické hodnotě velmi turisticky atraktivní lokalitou. Jak se vyhnout masovému turismu? V návrhu se snažím vytvářet místa pro místní lidi, ale i pro návštěvníky, které zajímá daná lokalita a skutečné poznání místa. Návrh reflektuje principy konceptu „Slow turism", jehož smyslem je podpora udržitelného cestovního ruchu, který klade důraz na větší osobní prožitek. Vyznačuje se omezením mobility, hlubším zkoumáním místní historie a kultury, a zároveň podporou životního prostředí.

Pohled do minulosti i budoucnosti krajiny Chudenicka

aneb podpora komunitního života prostřednictvím drobných zásahů

1 -stezka okolo Chudenické hůrky-

Kam se chodí lidé z Chudenic projít a vyvenčit psa? V bezprostřední blízkosti obce se nachází Chudenická hůrka. Stezka povede přes hůrku, kolem samoty, podél koryta potoka a nakonec se napojí na síť stezek v komplexu Žďár a skloužne zpět do Chudenic podél starého stromořadí. Na Chudenické hůrce bude upravena plocha pro sezení a setkávání lidí. Uprostřed štěrkové plochy je navrženo ve vydlážděné ploše ohniště.

EVENT -soutěž židlí-
Pro upevnění soudržnosti místní komunity jsou důležité zaběhlé zvyky a tradice. Mohla by se uchytit soutěž židlí? Akce by se konala na vytvořené ploše na Chudenické hůrce. Pravidla hry? Najdi, předělej či vyrob vlastní, co nejoriginálnější, sedátko. Přines ho (nebo přivez na kolečku či trakaři, ne autem!) v určený čas na Chudenickou hůrku. Porota poté zhodnotí všechny donesené židle a vybere výherce. Ten bude slavnostně korunován na Chudenického krále a může zasednout na svůj trůn. Vyhrává korunu, žezlo a jablko, dále skvělé společenské postavení a stává se porotcem v příští soutěži židlí.

Myslím, že když obyvatelé přispějí nějakým vlastním zásahem do krajiny, ať už je to přinesení židle na kopec, nebo vysazení stromu, najdou si k místu vztah a budou ho rádi navštěvovat častěji. A je to právě osvojení kraje, ve kterém žijeme, co z něj dělá náš domov.

3 -Kličkova vyhlídka-

Na západním svahu Žďáru nad Americkou zahradou byla upravena tzv. Kličkova vyhlídka. Dnes je z ní patrný pouze zarovnaný ovál v terénu, který byl vytvořen pro základy stavby (jednalo se o dřevěný sloupový altánek). Z vyhlídky jsou krásné výhledy do kraje a je to klidné místo na odpočinek.

Na místo vyhlídky je navržena dřevěná paluba, která bude vyvýšena nad terén. Nahoře bude lavička, kde si mohou lidé sednout a kochat se výhledem.

4 -houpačka U obrázku-

Místo na okraji lesa, odkud je výhled do údolí na Chudenice. U cesty, která vede podél okraje lesa, se nachází dřevěný přístřešek s lavičkami, kde se mohou lidé zastavit a posedět. Právě na toto místo, které má potenciál stát se prostorem pro setkávání (hlavně dětí), je navržena houpačka. V zimě tu totiž děti sáňkují a houpačka bude letní alternativou.

5 -stezka skrz duby-

Nově navržená cesta zprůchodní část krajiny, která je v současnosti opomíjená, i když kdysi byla centru dění.

Nová pěší stezka propojí zámek Lázeň (středobod Chudenicka) s Chudenickou bažantnicí, která si jistě zaslouží pozornost. Trasa stezky je pečlivě trasována a z velké části kopíruje zaniklou cestní síť. Vede od zámku, přes obci Lučice, skrz dochovanou dubovou alej, podél lipového stromořadí, přes tok Bezpravovického potoka, až ke stávající cestě (spojnice bažantnice a zříceniny hradu Pušperk), kde se stezka napojí a dovede návštěvníka lipovou alejí k bývalé fortovně a areálu bažantnice.

Cesta bude zpřístupněna místy k zastavení a posezení. Větší zastávku si může návštěvník udělat v Lučici, na nově navržené centrální ploše vedle rybníka, kde bude možnost využití venkovní komunitní kuchyně. Budou se zde střetávat dvě odlišné skupiny lidí, a to místní a potenciální turisté. Potkají se ve venkovní kuchyni a snad najdou při dobrém jídle společnou řeč.

Stezka zpřístupní zaniklé prvky komponované krajiny, zviditelní je a nabídne návštěvníkům vhled do historie Chudenicka.

6 -jezdecké schodiště-

Jezdecké schodiště, které vede k Bolfánku, v zimě přímo vybízí ke sjezdu. Také že se tu dříve konala tradiční akce: sjet na lyžích od Bolfánku až do hospody U Baláků (v Chudenicích).

Event -Bolfánek-
Navrhuji tradici obnovit a vyčlenit den v roce, kdy bude dost sněhu na sáňkování/bobování a sezvat všechny místní milovníky zimních radovánek.

7 -stezka labyrintem-

Steka propojuje zámek Lázeň a celý komplex Žďár s obcí Bezprvovice. Ne vždy však musí cesta vést nejkratší a nejrychlejší cestou. Smyslem Slow turismu je více si výlet užít, bloumat krajinou, vždyť cesta má být cíl. Proto je v příhodném místě rozlehlých luk se solitérními vzrostlými duby navržen labyrint. Ten bude sloužit i jako zajímavost v krajině a může nabídnout úlevu turisticky vytíženému Bolfánku.

„Ukaž nám své cesty, pane." je krédo Czerninů. Myslím, že jejich motto je stále velmi aktuální. V návrhu je tedy tato věta zhmotněna do stezky, která se stejně jako Ariadnina nit, vine krajinou. Cesta není přímá, kdo však chce, může pohodlně přejít louku rovně a na vytvořený labyrint nehledět. Kdo se chce pozastavit, zpomalit a hledat cestu, může projít místem po šlapácích z kamene, které vedou kolem statných dubů. Ty mohou symbolizovat různé milníky v životě člověka a každý v nich uvidí něco jiného.

***rozdíl mezi labyrintem a bludištěm: Labyrintem vede jediná cesta, spletitá a klikatá. Bludištěm vede mnoho cest se slepými uličkami. V návrhu je zvolen labyrint, protože přestavuje životní cestu člověka, klikatou a spletitou, ale s jediným cílem.*

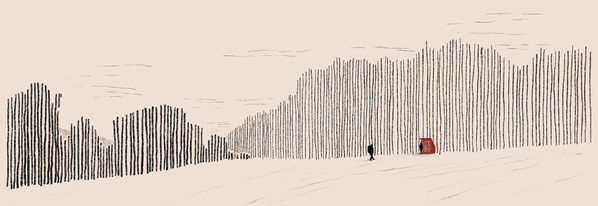

8 -útulna nad koupalištěm-

Snaha o popularizaci cestování pěšky by měla být podpořena místy, kde se mohou poutníci zastavit, případně přespat. K tomu jsou důležitá nouzová nocoviště, útulny, odpočivadla, lavičky umístěné v krajině a jiné stavby.

Proto jsou v území navrženy dvě útulny. Tato je umístěna na okraji lesa, nedaleko koupaliště, kam se mohou jít poutníci osvěžit.Útulna leží na cestě z Klatov do Chudenic, o které předpokládám, že bude nejvíce využívána. Útulna je vyrobena ze dřeva, má průhledné dveře a vejdou se do ní dvě až tři osoby.

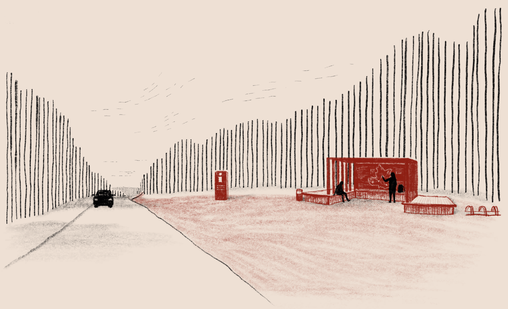

10 -infobod Modrého abbé-

Při hlavním vstupu do celého území, na ploše, kde je nástup na turistickou žlutou trasu, je umístěn infobod.

V současnosti je zde prázdná plocha bývalého malého lomu, která je zarostlá náletý. Ty budou odstraněny a na místě bude připraven nový povrch (štěrk) pro instalování odpočívadla. To bude tvořeno ze dřeva a uvnitř, pod stříškou, bude velká mapa celého území s popisem všech „points of interest". Pro cyklisty zde bude umístěn i stojan na kola. Pro lidi, kteří přijedou autem je zde vytvořen informační panel s audioprůvodcem. Auto může zastavit u panelu, spolujezdec zmáčkne tlačítko podle očekávání, která od návštěvy má, a Modrý abbé ho uvede do území a nabídne mu zajímavý výlet.

**Modrý abbé je přezvisko Josefa Dobrovského, který měl Chudenicko ve velké oblibě, rád chodil po kraji a mluvil s místními lidmi, také dělal vychovatele dětem Černínů.*

15 -Wolfgangova útulna-

Na nově vyznačené poutní cestě sv. Wolfganga bude umístěna útulna, kde mohou poutníci přespat. Leží nedaleko Chudenic, na okraji lesa v krytém klidném koutě. Stavba je dřevěná a má prosklené dveře, které dovnitř propustí dostatek světla.

14 -poutní cesta sv. Wolfganga-

Český kníže Boleslav II. a jeho předchůdci již dlouho usilovali o založení biskupství v Praze. Poté co dostali souhlas německého císaře Oty I. vyslali posly do Bavor k biskupovi Wolfgangovi s prosbou o odtržení Čech od řezenské diecéze. Ten s tímto nejen že souhlasil, ale sám sepsal zakládající listiny pražského biskupství a vysvětlil v Praze prvního českého biskupa Dětmara.

Podle legendy se roku 973 svatý Wolfgang cestou zpátky do Řezna zastavil na vrcholu kopce Žďár a žehnal lidu a krajině. V kamenném masivu, na němž biskup Wolfgang stál, zůstal po jeho odchodu otisk stopy a důlek po biskupské berle a dodnes se mu přisuzují léčivé účinky. Na tomto místě byla vystavěna kaple sv. Wolfganga a později i kostel, ten se stal významným, hojně navštěvovaným, poutním místem.

Ať už je tato legenda pravdivá či nikoliv svatý Wolfgang se stal patronem Chudenicka i šlechtického rodu Černínů.

Obnova poutních cest je jením ze způsobů, jak podpořit koncept Slow turismu. I když se význam poutní cesty posunul. Dříve lidé brali poutní cestu jako putování za určitým cílem (poutní místo) a cesta byla brána jako oběť, při které může být člověk blíže Bohu. Dnes je to, myslím, pro většinu lidí jiné. Cesta je spíše nástroj k sebepoznání.

V návrhu se snažím o vytyčení trasy poutní cesty sv. Wolfganga na území Chudenicka. Prochází přes Bolfánek, významné místo a kostel sv. Jana Křtitele a pokračuje do Plzně, kudy údajně Wolfgang šel. Na cestě je navržena i útulna k přenocování. Poutní cesta bude značena malými kamennými patníky s namalovaným otiskem nohy (odkaz na sv. Wolfganga). V rámci úspory materiálu bude vždy nalezen vhodný kámen přímo v místě (např. vyoraný kamen z polej), bude vztyčen u cesty a pomalován.

13 -kostel sv. Wolfganga-

Na vrcholu kopce Žďár je nyní rozhledna, přestavěná věž bývalého poutního kostela sv. Wolfganga.
Navrhuji naznačit v terénu základy kostela pomocí nízké zídky, jako připomínku bývalého kostela. V prostorách rozhledny by pak mohla vzniknout naučná expozice o historii tohoto místa, která by návštěvníkům (i poutníkům) dovysvětlila význam zídky.

12 -zrcadlo-

Chudenická krajina je velmi malebná, neponičená průmyslovými stavbami ani jinými drastickými zásahy. Jediným trnem v oku Chudenicka je bývalé JZD (nyní statek Žďár Chudenice), jehož stavba byla naprosto nevhodně umístěna. V bezprostřední blízkosti se nachází sady Hany Kvapilové, nad nimi hezká vyhlídka na Chudenice a Bolfánek. Stavba navíc přetíná osu Sakurové aleje a ničí tak návaznosti v krajině.

V návrhu se snažím reagovat drobnými zásahy. Proto i v tomto případě volím malý landartový počin, který možná zmůže víc, než vysoká hradba vegetace. Nechávám tedy celý areál bývalého JZD tak jak je. Na místo, kde je z jedné strany krásný výhled až na šumavské vrchy a z druhé na obrovský areál statku, bude umístěn masivní dřevěný sloup. V něm bude zasazeno zrcadlo. To má odrážet střepy historie a zdvihat prst, že tudy cesta člověka nevede. Každý kolemjdoucí v tomto díle zřejmě uvidí něco jiného. Někdo si ani nevšimne, mladí se budou jistě v zrcadle fotit a snad se i najde někdo, kdo se podívá na svůj odraz a zamyslí se nad sebou a nad dopady svého jednání, když uvidí svou tvář a v pozadí zemědělský statek.

11 -stezka podél vody-

Mezi obcemi Chudenice a Slatina nejsou v současnosti žádné pěší cesty. Obecně se dá říct, že Slatina je velmi málo zapojena v území. To neznamená, že by měla být zapomenuta.

Stezka vede po zaniklé cestě, která spojovala Slatinu s Chudenicemi. Cesta se rozléhá v otevřené krajině a jsou z ní krásné výhledy na okolní kopcovitou krajinu. Za Chudenicemi protíná Sakurovou alej a nabízí zde posezení. Dál vede podél sezónního potůčku, až k rybníku Lotrov, odkud vede ke slatinskému koupališti a končí v obci Slatina.

Za obcí Slatina se rozléhá areál s koupalištěm, vybudovaným v 70. letech minulého století.
Na velké příhlehé travnaté ploše však není žádný stín, který by v létě poskytnul prostor pro příjemný relax. Navrhuji tedy výsadbu stromů, které vytvoří stín. Budou to domácí dřeviny, které se v území již vyskytují, a to *Acer platanoides* a *Fraxinus excelsior*. Dále je navržen mobiliář ve formě přenosných lehátek, která si lidé budou moci zapůjčit v přílehlé obslužné budově. Je zbytečné umisťovat do této lokality fixní mobiliář ve formě laviček, když je areál koupaliště využíván jen 4 měsíce v roce. Pro zpestření a posílení mezilidské interakce bude na travnatou plochu instalován kotvený stůl na stolní tenis a bude možnost si zapůjčit pálky v přílehlé budově.

Na vodní plochu bude umístěna dřevěná lávka, plovoucí na pontonech. Přes sezónu bude sloužit jako skokanský můstek a hra pro děti i dospělé. Hlavně bude ale použita pro místní zaniklou tradici.

EVENT -Chudenická lávka-
Den, kdy se místní obyvatelé sejdou a pokusí se přejet lávku na kole, kolečku či jiných vyrobených vozech. Soutěž plná zábavy, která podpoří soudržnost místní komunity a nastartuje každoroční konání akce a setkávání lidí.

9 -lavička pod lípou-

Na bývalé křižovatce stojí stará lípa a pod ní Boží muka. Z tohoto místa je krásný výhled do celého kraje.

V návrhu je obnovena pěší cesta, která vede z Chudenic do Poleňky (jižně od Slatiny), po které kdysi chodily děti do chudenické školy. A na křížení této obnovené cesty se stávající silnicí bude pod lípu umístěna lavička, která nabídne chodcům odpočinek. Navíc se může stát místem pro setkávání obyvatel Slatiny, která leží nedaleko.

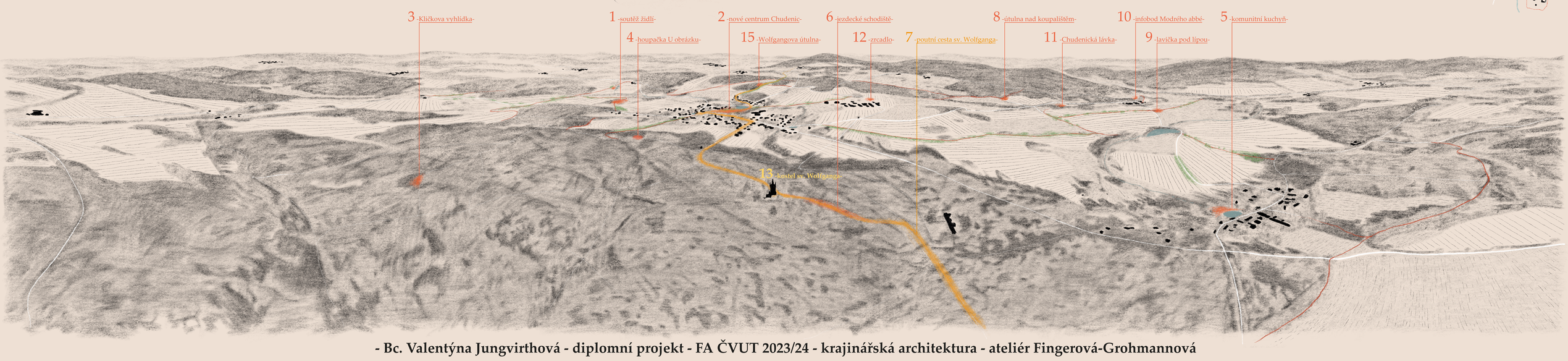

- Bc. Valentýna Jungvirthová - diplomní projekt - FA ČVUT 2023/24 - krajinářská architektura - ateliér Fingerová-Grohmannová